

Zadania organów administracji publicznej i służb a zwierzęta niebezpieczne

Do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz regionalnych dyrekcji ochrony środowiska napływają co jakiś czas informacje o osobach prywatnych przetrzymujących zwierzęta niebezpieczne. W związku z tym, należy wyjaśnić jakie są kompetencje organów ochrony przyrody w tym zakresie, a jakie czynności pozostają w gestii innych instytucji.

Listę gatunków niebezpiecznych, wraz z podziałem na I i II kategorię, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi (Dz. U. Nr 173, poz. 1037). W zakresie zwierząt niebezpiecznych właściwy terytorialnie regionalny dyrektor ochrony środowiska ma kompetencje do wydawania zezwoleń na posiadanie i przetrzymywanie oraz sprowadzanie z zagranicy gatunków należących do II kategorii wskazanych w ww. rozporządzeniu, zgodnie z art. 73 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 142, z późn. zm.). Organ ten posiada również uprawnienia umożliwiające kontrolę podmiotów przetrzymujących zwierzęta niebezpieczne dla życia i zdrowia ludzi, o których mowa w ww. rozporządzeniu. Jeżeli kontrola wykaże, że posiadacz zwierzęcia nie spełnia warunków, o których mowa w ww. rozporządzeniu, właściwy terytorialnie regionalny dyrektor ochrony środowiska wzywa do usunięcia nieprawidłowości w terminie 14 dni. W przypadku nieusunięcia nieprawidłowości wydaje decyzję o cofnięciu zezwolenia (art. 73 ust. 7-9 ustawy).

Należy podkreślić, iż działania wykraczające poza przeprowadzanie kontroli oraz wydawanie zezwoleń, o których mowa powyżej, polegające na schwytaniu bądź zabiciu zwierzęcia niebezpiecznego, stanowiącego bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, nie leżą w kompetencji ani regionalnych dyrektorów ochrony środowiska, ani też Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

W sytuacji wymagającej podjęcia tego typu czynności zastosowanie winny znaleźć przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994). Art. 7 ust. 1 pkt 14 tej ustawy stanowi bowiem, że zadania własne gminy obejmują w szczególności sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Przebywanie zwierząt niebezpiecznych poza wolierami, terrariami czy też poza ich środowiskiem naturalnym, może powodować naruszenia porządku publicznego oraz stanowić zagrożenie bezpieczeństwa obywateli, m. in. ze względu na możliwość zaatakowania ludzi, w tym także zwierząt gospodarskich i domowych. Wobec powyższego, w takich sytuacjach należy stosować przywołany powyżej przepis ustawy o samorządzie gminnym jako przepis upoważniający gminę do podejmowania działań mających na celu przywrócenie porządku publicznego lub zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom. Działania te mogą polegać m. in.

na schwytaniu zwierzęcia i przewiezieniu go w bezpieczne miejsce, czy też, w skrajnych sytuacjach, na zabiciu zwierzęcia.

Należy mieć na uwadze, że do ochrony porządku publicznego na terenie gminy może zostać utworzona samorządowa umundurowana formacja – straż gminna, na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 928, z późn. zm.). Straż wykonuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego (art. 10 ust. 1 ustawy). Do zadań straży należy w szczególności ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych, a także współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli (art. 11 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy). Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 3 ustawy, wobec zwierzęcia, którego zachowanie zagraża bezpośrednio życiu lub zdrowiu strażnika lub innej osoby, strażnik może wykorzystać środek przymusu bezpośredniego.

Ponadto, na podstawie art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1204, z późn. zm.), w przypadku bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa wspólnoty samorządowej, w szczególności życia lub zdrowia, wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta może wydać komendantowi powiatowemu (miejskiemu) Państwowej Straży Pożarnej polecenie podjęcia działań w zakresie właściwości Państwowej Straży Pożarnej, zmierzających do usunięcia tego zagrożenia. Należy mieć jednak na uwadze, że Państwowa Straż Pożarna nie jest służbą uprawnioną do używania broni, a zatem jej działanie ograniczać się będzie do wszystkich czynności zmierzających do usunięcia zagrożenia, za wyjątkiem czynności polegających na użyciu broni.

Uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego, jest Policja, na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2067, z późn. zm.). Do podstawowych zadań Policji należy m. in. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, a także ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania (art. 1 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy).